

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Obdo/51/2020
Identifikačné číslo spisu:	7116226071
Dátum vydania rozhodnutia:	19.08.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Alena Priecelová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:7116226071.3

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Aleny Priecelovej a členiek senátu JUDr. Gabriely Mederovej a JUDr. Lenky Praženkovej, v spore žalobcu: RS-1, s.r.o., so sídlom Priemyselná 10, 821 09 Bratislava, IČO: 45 556 954, zast. advokátskou kanceláriou POLÁČEK & PARTNERS s. r. o., so sídlom Hurbanovo nám. 1, 811 06 Bratislava - mestská časť Staré Mesto, IČO: 50 568 124, proti žalovanému: Východoslovenská distribučná, a.s., so sídlom Mlynská 31, 042 91 Košice, IČO: 36 599 361, zast. advokátskou kanceláriou KVASŇOVSKÝ & PARTNERS | ADVOKÁTI s.r.o., so sídlom Dunajská 32, 811 08 Bratislava - mestská časť Staré mesto, IČO: 51 003 848, o zaplatenie 48.202,32 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 30Cb/147/2016, na dovolanie žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 3Cob/136/2018-814 z 27. augusta 2019, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 3Cob/136/2018-814 z 27. augusta 2019 a rozsudok Okresného súdu Košice I č. k. 30Cb/147/2016-451 z 11. júla 2018 vo vyhovujúcom výroku a vo výroku o nároku žalobcu na náhradu trov konania z r u š u j e a vec v rozsahu zrušenia v r a c i a Okresnému súdu Košice I na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice I ako súd prvej inštancie (ďalej tiež ako „prvoinštančný súd“ alebo „okresný súd“), rozsudkom č. k. 30Cb/147/2016-451 zo dňa 11. 07. 2018, svojím prvým výrokom zastavil konanie v časti uplatneného úroku z omeškania za obdobie od 21. 02. 2014 do 08. 10. 2016 a v časti úrokov z omeškania prevyšujúcej výšku 9 % ročne. Druhým výrokom uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 48.202,32 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne z dlžnej sumy 48.202,32 eur od 08. 10. 2016 do zaplatenia, to všetko do 3 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku. Napokon tretím výrokom žalobcovi priznal náhradu trov konania vo výške 99 %, ktorú je povinný nahradiť žalovaný.

2. Z odôvodnenia rozsudku prvoinštančného súdu vyplýva, že žalobca sa podanou žalobou domáhal voči

žalovanému zaplattenia sumy 48.202,32 eur s príslušenstvom titulom bezdôvodného obohatenia, ktoré vzniklo na strane žalovaného prijatím platieb za prístup, a teda prijatím plnení bez právneho dôvodu. Žalobca je výrobcom elektriny pripojeným do distribučnej sústavy žalovaného a prevádzkovateľom zariadenia na výrobu elektriny s celkovým inštalovaným výkonom 950,4 kW, umiestnenom v Markušovciach. Žalovaný je prevádzkovateľom distribučnej sústavy, do ktorej je pripojený žalobca. Vyhláškou č. 221/2013 Z. z., Úrad pre reguláciu sieťových odvetví (ďalej tiež „Úrad“ alebo „ÚRSO“) zaviedol pre výrobcov elektriny novú platbu za prístup do distribučnej sústavy (tzv. G-komponent), ktorá sa uplatňuje od 01. 01. 2014. V zmysle uvedenej vyhlášky mal každý výrobca elektriny pripojený do distribučnej sústavy žalovaného povinnosť uhrádzať platbu za prístup, a to aj vtedy, keď žiaden prístup do distribučnej sústavy nevyužíval, resp. aj vtedy, ak neuzatvoril žiadnu zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny. Podľa § 26 ods. 23 citovanej vyhlášky sa výška platby za prístup do distribučnej sústavy určuje prostredníctvom cenového rozhodnutia Úradu, a to z hodnoty 12-mesačnej rezervovanej kapacity. Cenové rozhodnutie vydáva Úrad pre každý kalendárny rok. Toto rozhodnutie stanovuje 12-mesačnú rezervovanú kapacitu v rovnakej výške 5.872,6 eur/MW/mesiac. Na základe uvedeného žalovaný vystavil žalobcovi za roky 2014 a 2015 na mesačnej báze faktúry za platbu za prístup, ktoré boli zo strany žalobcu riadne uhradené.

3. Nálezom č. k. PL. ÚS 17/2014-132 zo dňa 22. 06. 2016 Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej tiež „Ústavný súd SR“, „ústavný súd“ alebo „ÚS SR“) vyslovil nesúladiť ustanovenia § 23 ods. 26 v časti „a to aj v prípade, ak takýto výrobca elektriny nemá s prevádzkovateľom regionálnej distribučnej sústavy uzatvorenú zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny“ vyhlášky Úradu č. 221/2013 Z. z., ktorou sa ustanovuje cenová regulácia v elektroenergetike v znení neskorších predpisov, s čl. 13 ods. 1 písm. a/ v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 20 ods. 1 a čl. 123 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej tiež „Ústava SR“) v spojení s čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“). Predmetné rozhodnutie ústavného súdu bolo dňa 21. 07. 2016 zverejnené v Zbierke zákonov, týmto dňom sa stalo všeobecne záväzným a ustanovenie § 26 ods. 23 vyhlášky č. 221/2013 Z. z., vo vyššie citovanej časti, stratilo účinnosť.

4. Z nálezu ústavného súdu vyplýva, že povinnosť výrobcov elektriny uhrádzať platbu za prístup do distribučnej sústavy vzniká v zmysle zákona č. 251/2012 Z. z., výlučne na základe uzatvorenej zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy s prevádzkovateľom distribučnej sústavy a pokiaľ dotknutá časť ust. § 26 ods. 23 vyhlášky Úradu č. 221/2013 Z. z., ukladala výrobcom elektriny povinnosť hradiť platbu za prístup do distribučnej sústavy aj v prípade, že zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy s prevádzkovateľom distribučnej sústavy uzatvorenú nemali, išlo o povinnosť nad rámec povinností zakotvených pre výrobcov elektriny v zákone č. 251/2012 Z. z., čo do platenia poplatkov (cien) za prístup do distribučných sústav, ako aj nad rámec zákonného splnomocnenia pre Úrad v zmysle zákona č. 250/2012 Z. z., upraviť platby výrobcov elektriny za prístup do distribučných sústav.

5. Podaním zo dňa 18. 01. 2018 žalobca vzal žalobu čiastočne späť, a to v časti týkajúcej sa úrokov z omeškania, preto súd prvej inštancie s poukazom na § 144, § 146 Civilného sporového poriadku (ďalej len „C. s. p.“), konanie v časti úroku z omeškania prevyšujúcej výšky úroku 9 % ročne a v časti úrokov z omeškania, ktoré boli uplatňované do 08. 10. 2016, zastavil.

6. Z dokazovania vykonaného listinnými dôkazmi (špecifikovanými v bode 5. rozsudku okresného súdu) a citujúc ustanovenia § 451 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“), § 2 ods. 1 písm. a/ bod 12.2 a § 26 ods. 5 zákona č. 251/2012 Z. z., o energetike, § 21 ods. 1 písm. a/, § 21 ods. 2 písm. a/ zákona č. 656/2004 Z. z., § 2 písm. a/ body 11 a 12 zákona č. 251/2012 Z. z., o energetike účinného od 01. 09. 2012, súd prvej inštancie konštatoval, že právnym základom pre platbu za prístup je len zmluva o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny podľa § 26 ods. 5 zákona o energetike. Takúto zmluvu o prístupe žalobca so žalovaným nikdy

neuzavreli. Žalobca ako výrobca elektriny z obnoviteľných zdrojov energie ani nemôže elektrinu distribuovať a dodávať inému subjektu ako prevádzkovateľovi distribučnej sústavy, lebo v opačnom prípade by prišiel o zákonnú podporu podľa zákona č. 309/2009 Z. z., o podpore obnoviteľných zdrojov energie a vysoko účinnej kombinovanej výroby.

7. S poukazom na § 40 ods. 1 zákona č. 250/2012 Z. z., o cenovej regulácii, § 26 ods. 23 vyhlášky č. 221/2013 Z. z., ktorou sa ustanovuje cenová regulácia v elektroenergetike, § 41 zákona č. 38/1993 Z. z., o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov, súd prvej inštancie pri posudzovaní hmotno-právnych účinkov nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 17/2014 z 22. 06. 2016 vychádzal zo záverov uznesenia ÚS SR sp. zn. PLz. ÚS 1/06-4 z 11. 10. 2006, prijatého vo veci zjednotenia odchylných právnych názorov senátov ÚS SR. Citujúc ust. § 261 ods. 1, § 1 ods. 1, 2, § 369 ods. 1, 2 Obchodného zákonníka (ďalej len „ObchZ“), § 1 ods. 1 nariadenia vlády č. 21/2013 Z. z., mal nepochybne za to, že nárok žalobcu (po čiastočnom späťvzatlí) je dôvodný. Zdôraznil, že na strane žalovaného vzniklo bezdôvodné obohatenie (prijatím plnenia bez právneho dôvodu), keďže žalovaný so žalobcom nikdy neuzavreli žiadnu zmluvu o prístupe, celý čas bola platba za prístup fakturovaná len na základe ustanovenia vyhlášky, a to bez akéhokoľvek zmluvného základu.

8. K žalobcom uplatnenému príslušenstvu súd prvej inštancie uviedol, že v danom type uplatneného nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia ide o situáciu, kedy čas plnenia nie je dohodnutý, nevyplýva z právneho predpisu, preto súd rozhodol podľa § 340 ods. 2 ObchZ tak, že žalovaný je povinný vydať žalobcovi bezdôvodné obohatenie bez zbytočného odkladu po tom, čo bol žalobcom na jeho vydanie vyzvaný.

9. Súd prvej inštancie zdôraznil, že v danej veci rozhodoval na základe zisteného skutkového stavu a okrem zákonných výnimiek bral do úvahy iba skutočnosti, ktoré vyšli najavo počas konania. Vypočutia svedkov Doc. Ing. T. a p. X. na pojednávaní konanom 11. 07. 2018 nevykonali z dôvodu, že samotný žalovaný ich nenavrhoval pri svojich podaniach vo veci samej. Podľa súdu sa v merite veci jedná o posúdenie právnych otázok, ku ktorým sa svedkovia nemajú čo vyjadriť. Títo by sa mohli vyjadriť k praktickým a technickým otázkam rozdielu medzi pripojením a prístupom, preto ich svedecká výpoveď by vplyv na samotné rozhodnutie nemala.

10. O trovách konania rozhodol súd prvej inštancie podľa § 255 ods. 1, § 262 ods. 1, 2 C. s. p., a keďže žalobca mal vo veci takmer plný úspech (na istine 100 %, len v časti úroku z omeškania zobral návrh späť), súd mu priznal náhradu účelne vynaložených trov konania vo výške 99 %.

11. Na odvolanie žalovaného proti prvoinstančnému rozsudku (vo výrokoch II. a III.) z dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. b/, d/, f/, h/ a e/ C. s. p., Krajský súd v Košiciach ako súd odvolací, rozsudkom č. k. 3Cob/136/20181-814 zo dňa 27. 08. 2019, rozsudok súdu prvej inštancie v jeho napadnutej časti ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 C. s. p., potvrdil.

12. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia konštatoval, že súd prvej inštancie vykonal vo veci dokazovanie v potrebnom rozsahu, na základe vykonaných dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam, ktoré aj správne právne posúdil.

S odôvodnením napadnutého rozhodnutia sa odvolací súd v celom rozsahu stotožnil a na zdôraznenie jeho správnosti uviedol, že v predmetnom spore bolo podstatné vyriešenie právnej otázky, či medzi stranami sporu existuje obchodno-právny vzťah založený zmluvou

o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny. Zmluva o prístupe a Zmluva

o pripojení sú dva rôzne zmluvné inštitúty, ktoré sa líšia vzhľadom na ich výslovnú zákonnú definíciu, resp. ich predmet. Pokiaľ išlo o zmluvu o pripojení a zmluvu o dodávke elektriny, ich predmetom nebola dohoda o prístupe do distribučnej sústavy, keďže neobsahovali záväzok zabezpečiť prepravu elektriny, tak ako to vyplýva z § 26 ods. 5 zákona č. 251/2012 Z. z., o energetike, podľa ktorého zmluvou o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny sa zaväzuje prevádzkovateľ distribučnej sústavy rezervovať dohodnutú distribučnú kapacitu, umožniť prístup do sústavy a prepraviť pre účastníka trhu s

elektrinou množstvo elektriny výkonovo obmedzené výškou rezervovanej kapacity, vrátane služieb spojených s používaním prenosovej sústavy, a účastník trhu s elektrinou sa zaväzuje zaplatiť cenu za poskytnutie distribučných a súvisiacich služieb. Na základe zmluvy o dodávke elektriny, žalovaným poverená koncernová spoločnosť Východoslovenská energetika, a.s., odoberá elektrinu už v mieste jej vpustenia žalobcom do distribučnej sústavy, teda nedochádza k jej preprave z jedného miesta do iného miesta.

13. Žalovaný oprávnenosť účtovania a inkasa platby odvodzoval z toho, že každý výrobca elektriny, ktorý dodáva elektrinu do distribučnej sústavy, fakticky túto aj využíva. Podľa názoru žalovaného, žalobca využíva prístup do distribučnej sústavy tým, že je do nej pripojený, dodáva do nej vyrobenú elektrinu. Žalovaný sa snažil preukázať oprávnenosť platby s poukazom aj na iné zmluvné (záväzkové) vzťahy, avšak Ústavný súd SR v náleze ustálil, že ten, kto nemá uzatvorenú zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy, nemá povinnosť platby. K výkladu pojmov prístup a pripojenie v Smernici Európskeho parlamentu a Rady 2003/54/ES zo dňa 26. 06. 2003 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrickou energiou a o zrušení smernice 96/92/ES, odvolací súd uviedol, že smernica neposkytuje odpoveď na otázku, ktorá bola sporná v tomto konaní, a to, či medzi stranami sporu existuje obchodnoprávny vzťah založený zmluvou o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny.

14. Odvolací súd vyslovil názor, že žalovaný nie je oprávnený ponechať si účtované a inkasované platby, tak ako ich fakturoval pre žalobcu, teda za prístup do distribučnej sústavy vo výške stanovenej vyhláškou ani titulom tvrdeného bezdôvodného obohatenia, pretože Ústavný súd SR v náleze jednoznačne uviedol, že povinnosť platiť poplatok za prístup do distribučnej sústavy nemajú tí, ktorí s prevádzkovateľom regionálnej distribučnej sústavy nemajú uzatvorenú zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy, nakoľko to nemá oporu v zákone o energetike alebo inom zákone, teda ani v Občianskom zákonníku a predstavuje neústavný zásah do základného práva výrobcov elektriny ako podnikateľských subjektov vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy SR a podľa čl. 1 dodatkového protokolu.

15. Odvolací súd sa stotožnil s tvrdením žalobcu, že platba za prístup je platba za kvalifikované využívanie distribučnej sústavy, a to vo forme prístupu (užívanie sústavy na prepravu vpustenej elektriny na základe zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny), ktorá je definovaná v zákone o energetike a nie za akékoľvek užívanie sústavy žalovaného.

16. Naopak, odvolací súd sa nestotožnil s námietkou žalovaného o účinkoch nálezu ex nunc, t. j. od zverejnenia nálezu. Stotožnil sa s právnym záverom prvoinštančného súdu o tom, že nález má účinky ex tunc. Pre vyslovenie účinkov predmetného nálezu ex tunc mal za podstatné uznesenie ÚS SR sp. zn. Plz. ÚS 1/06-4, ktorým ústavný súd zjednotil odchylné právne názory svojich senátov v otázke účinkov nálezu a uprednostnil princíp ústavnosti tým, že sa priklonil k názoru, že rozhodnutie Ústavného súdu SR má účinky ex tunc, teda od začiatku, nie až od zverejnenia nálezu Ústavného súdu SR. Opačný výklad je podľa odvolacieho súdu priamym popretím princípu zachovávanía ústavnosti a zároveň nepripustným absolutizovaním princípu právnej istoty. K názoru, že nález ústavného súdu o nesúlade právnych predpisov s ústavou má hmotnoprávne účinky ex tunc, sa priklonil ústavný súd aj v rozhodnutiach sp. zn. I. ÚS 51/06 zo dňa 08. 06. 2006 a sp. zn. II. ÚS 72/06 zo dňa 14. 06. 2006.

17. K námietke žalovaného spočívajúcej v tvrdení, že na danú vec nemožno aplikovať uznesenie sp. zn. Plz. ÚS 1/06-4, keďže dopadá na odlišnú skutkovú, ako aj právnu situáciu, odvolací súd uviedol, že ústavný súd sa v tomto zjednocujúcom stanovisku zaoberal všeobecnou právnou otázkou účinkov nálezu.

18. Odvolací súd za nedôvodnú vyhodnotil aj námietku žalovaného týkajúcu sa tvrdenej arbitrárnosti a nedostatočného odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie. Poukázaním na zjednocujúce stanovisko prijaté občianskoprávnym kolégiom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej tiež „Najvyšší súd SR“, „najvyšší súd“ alebo „NS SR“) dňa 03. 12. 2015 pod č. R 2/2016 skonštatoval, že rozhodnutie súdu prvej inštancie kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí spĺňa, nakoľko obsahuje zdôvodnenie

všetkých pre vec podstatných skutkových a právnych otázok.

19. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 C. s. p., v spojení s § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 C. s. p., a plne úspešnému žalobcovi priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

20. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal v zákonom stanovenej lehote dovolanie žalovaný (č. l. 841 - 874), vyvodzujúc jeho prípustnosť z ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p., a § 421 ods. 1 písm. b/ a c/ C. s. p. Dovolaciemu súdu navrhol, aby dovolaním napadnutý rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 3Cob/136/2018-814 zo dňa 27. 08. 2019 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, alternatívne aby žalobu zamietol. Súčasne si uplatnil náhradu trov prvoinštančného, odvolacieho i dovolacieho konania.

21. Žalovaný (v ďalšom texte tiež „dovolateľ“) v dovolaní mal za to, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia štyroch zásadných právnych otázok, a to:

1. Od správnej interpretácie pojmu „prístup do sústavy“ a jeho legálnej definície obsiahnutej v ustanovení § 2 písm. a/ bod 12.2. zákona o energetike.

Výkladom pojmu „prístup do sústavy“ sa podľa dovolateľa dovolací súd ešte nezaoberal a táto nebola ani predmetom jeho jednoznačného ustáleného právneho posúdenia, preto je dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.

2. Od správneho právneho posúdenia náležitostí a formy dohody o prístupe pre účely právneho vzťahu výrobcu a prevádzkovateľa distribučnej sústavy pri výrobe elektriny a jej dodávke do distribučnej sústavy.

Právnym posúdením náležitostí a formy dohody o prístupe pre účely právneho vzťahu výrobcu a prevádzkovateľa distribučnej sústavy pri výrobe elektriny a jej dodávke do distribučnej sústavy, sa podľa dovolateľa dovolací súd vo svojej rozhodovacej praxi ešte nezaoberal a táto ani nebola predmetom jeho jednoznačného ustáleného právneho posúdenia, preto je dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.

3. Od právneho posúdenia vzájomnej synalagmatickej previazanosti plnení oboch strán sporu s prihliadnutím na odplatnosť žalovaným žalobcovi poskytovanej služby prístupu do distribučnej sústavy žalovaného a aplikovateľnosti inštitútu bezdôvodného obohatenia v zmysle § 451 a nasl. OZ v prípade užívania distribučnej sústavy žalovaného zo strany žalobcu bez právneho dôvodu.

Otázka posúdenia aplikovateľnosti inštitútu bezdôvodného obohatenia v zmysle § 451 a nasl. OZ v prípade užívania distribučnej sústavy žalovaného zo strany žalobcu bez právneho dôvodu a vzájomnej synalagmatickej previazanosti plnení oboch strán sporu s prihliadnutím na odplatnosť žalovaným žalobcovi poskytovanej služby prístupu do distribučnej sústavy žalovaného, rovnako nebola podľa názoru dovolateľa dovolacím súdom v jeho rozhodovacej praxi ešte riešená a nebola ani predmetom jeho jednoznačného ustáleného právneho posúdenia, preto dovolanie aj v prípade tejto otázky považuje dovolateľ za prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.

4. Od posúdenia hmotnoprávných účinkov derogačného nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky.

Podľa dovolateľa, otázka posúdenia hmotnoprávných účinkov derogačného nálezu Ústavného súdu SR bola v rámci rozhodovacej praxe dovolacieho súdu rozhodovaná rozdielne s rôznymi právnymi závermi o hmotnoprávných účinkoch derogačného nálezu ex tunc/ex nunc, z ktorých nie je jednoznačne zrejmá odpoveď na otázku hmotnoprávných účinkov derogačného nálezu v prípade v čase vydania derogačného nálezu ukončených a skonзумovaných právnych vzťahov. Dovolanie preto dovolateľ považuje za prípustné v zmysle § 421 ods. 1 písm. c/ C. s. p.

22. Vo vzťahu k prvej právnej otázke týkajúcej sa nesprávneho právneho posúdenia a nesprávnej interpretácie pojmu „prístup do sústavy“ a ustanovenia § 2 písm. a/ bod 12.2. zákona o energetike, dovolateľ uviedol, že hoci interpretácia pojmu „prístup do sústavy“ a jeho legálnej definície obsiahnutej v označenom ustanovení bola základnou právnou otázkou pre posúdenie existencie vzájomných práv a povinností strán sporu, zo strany konajúcich súdov došlo k nesprávnemu právnemu posúdeniu predmetnej právnej otázky a nesprávnej interpretácii pojmu „prístup do sústavy“. Výkladom predmetného pojmu sa súd prvej inštanície bližšie nezaoberal a len v bode 22. svojho rozsudku bez bližšieho odôvodnenia konštatoval, že „Využívaním prístupu výrobca si zabezpečuje prepravu vyrobenej

elektriny k iným účastníkom trhu.” Odvolací súd sa s právnym názorom súdu prvej inštancie v plnom rozsahu stotožnil a bližšie sa výkladom pojmu „prístup do sústavy” vo svojom rozsudku nezaoberal. Vzhľadom na neexistenciu bližšieho odôvodnenia úvah súdov nižšej inštancie sa dovolateľ môže v otázke interpretácie dotknutej právnej normy ako aj právnej úvahy všeobecných súdov pri formulovaní svojich záverov len domnievať o smere ich úvah. Z tohto dôvodu má dovolateľ za to, že pri odôvodňovaní tohto právneho posúdenia trpí napadnutý rozsudok vadou zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ C. s. p.

23. Dovolať má ďalej za to, že súdy nižšej inštancie zaujali bez bližšieho odôvodnenia nesprávny právny názor, že užívaním distribučnej sústavy sa rozumie až samotná distribúcia elektriny distribučnou sústavou ďalším užívateľom distribučnej sústavy a že bez distribúcie nemôže k užívaniu distribučnej sústavy dochádzať. Konajúce súdy považujú distribúciu za imanentnú súčasť prístupu, a teda vyvodzujú záver, že prístup bez distribúcie nemôže existovať. Poukázal na pôvodný zákon č. 656/2004 Z. z., za ktorého účinnosti vzájomný vzťah medzi stranami sporu vznikol a ktorý rozlišuje práva a povinnosti jednotlivých účastníkov na trhu s elektrinou, pričom medzi práva výrobcu elektriny neradí právo na distribúciu ako ani právo uzatvoriť s prevádzkovateľom distribučnej sústavy zmluvu o distribúcii elektriny. Právo na distribúciu ako aj právo uzatvoriť zmluvu o distribúcii pôvodný zákon č. 656/2004 Z. z., priznáva výlučne účastníkom na trhu s elektrinou v postavení odberateľa, dodávateľa a obchodníka s elektrinou, nie však výrobcovi, ktorému označený zákon v § 21 písm. a/ priamo zakotvuje povinnosť uzatvoriť zmluvu o prístupe a pripojení k sústave s prevádzkovateľom sústavy. Zo znenia pôvodného zákona o energetike je tak zrejmé, že povinnosťou výrobcu je mať zabezpečené pripojenie a prístup do sústavy, nie však distribúciu, nakoľko pôvodný zákon č. 656/2004 Z. z., nespája distribúciu s výrobcom elektriny. Preto ak zákon č. 656/2004 Z. z., nepriznával žalobcovi právo na distribúciu, ale zároveň mu ukladal povinnosť mať uzatvorenú zmluvu o prístupe, distribúcia nemôže byť nevyhnutnou súčasťou prístupu, ako to súdy nesprávne konštatovali.

24.

V ďalšom texte dovolateľ poukázal na novelu zákona o energetike č. 309/2018 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa zákon č. 309/2009 Z. z., o podpore obnoviteľných zdrojov energie a vysoko účinnej kombinovanej výroby a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (ďalej len „novela”), ktorá priamo odstraňuje výkladové rozpory pojmu prístup do sústavy a spresňuje legálnu definíciu pojmu prístup do sústavy, v zmysle ktorej: „...prístupom do distribučnej sústavy sa rozumie právo využívať distribučnú sústavu v rozsahu zmluvne dohodnutej distribučnej kapacity a ak ide o výrobcu elektriny, prístupom do distribučnej sústavy sa rozumie právo dodávať vyrobenú elektrinu do distribučnej sústavy.“

25. Dovolať poukázal aj na rozsudok Súdneho dvora Európskej únie C-239/07 vo veci Sabatauskas a iní, ktorého závery boli potvrdené aj vo veci C-492/14, ako aj na uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Obdo/18/2019 a vyslovil, že pojem prístup do sústavy je potrebné považovať za pojem obsahovo širší ako pojem distribúcia a tieto pojmy nie je možné stotožňovať. Samotná existencia prístupu je nevyhnutným predpokladom tak distribúcie ako aj akéhokoľvek iného spôsobu využívania distribučnej sústavy, či už v podobe dodávky elektriny do sústavy alebo odberu elektriny zo sústavy. Uviedol, že prístup a distribúcia sú dve samostatné navzájom oddelené faktické kategórie, ktorá skutočnosť vyplýva z ich legálnych definícií obsiahnutých v zákone o energetike, pričom každá z nich môže byť predmetom samostatnej dohody medzi účastníkmi na trhu s elektrinou, alebo tieto môžu byť súčasťou jednej a tej istej dohody. Dovolať odkazom na novelu zákona o energetike a dôvodovú správu k nej tvrdí, že k prístupu v prípade výrobcov dochádza už pri dodávke elektriny do distribučnej sústavy. Prístupom je podľa neho potrebné rozumieť už samotné právo žalobcu dodávať vyrobenú elektrinu do distribučnej sústavy žalovaného, do ktorej je výrobca pripojený, pričom je na voľbe a uvážení samotného výrobcu, či toto svoje právo využije alebo nie. Zdôraznil, že dovolací súd už v rozhodnutí sp. zn. 3Obdo/18/2019 dospel k záveru, že zmluva o prístupe uzatvorená podľa pôvodného zákona č. 656/2004 Z. z., napriek absencii dojednania o distribúcii, nie je v rozpore so zákonom č. 251/2012 Z. z., a táto neodporuje novej právnej úprave. Poukazom na uvedené má dovolateľ za to, že distribúcia v zmysle pôvodného zákona č.

656/2004 Z. z., ani v zmysle zákona o energetike č. 251/2012 Z. z., platného a účinného v žalovanom období, nebola a ani tohto času nie je nevyhnutnou súčasťou pre prístup výrobcu do sústavy.

26. Sumarizujúc vyššie uvedené dovolateľ uviedol, že novela zákona o energetike nezaviedla novú definíciu pojmu prístup do distribučnej sústavy, ale len explicitne vyjadrila to, čo z doterajšieho znenia zákona o energetike vyplývalo len implicitne. K zmene výkladu pojmu prístup do sústavy preto novelou nedošlo a ani dôjsť nemohlo, nakoľko rovnaký výklad mal byť aplikovaný aj za predchádzajúcej právnej úpravy, počas ktorej boli platby za prístup do distribučnej sústavy žalobcom žalovanému uhrádzané, rovnako aj za účinnosti pôvodného zákona o energetike č. 656/2004 Z. z., za účinnosti ktorého vzájomný vzťah medzi stranami sporu vznikol.

27. Vo vzťahu k druhej právnej otázke týkajúcej správneho právneho posúdenia náležitostí a formy dohody o prístupe pre účely právneho vzťahu výrobcu a prevádzkovateľa distribučnej sústavy pri výrobe elektriny a jej dodávke do distribučnej sústavy, dovolateľ vyslovil názor, že konajúce sudy zo správnych skutkových zistení vyvodili v dôsledku nesprávneho právneho posúdenia nesprávne právne závery o obsahových náležitostiach a forme dohody o prístupe pre účely právneho vzťahu výrobcu a prevádzkovateľa distribučnej sústavy pri výrobe elektriny a jej dodávke do distribučnej sústavy, z čoho vyvodili nesprávny záver, že medzi stranami sporu nebola uzavretá zmluva o prístupe v žiadnej forme, z čoho nesprávne dospeli k záveru o neexistencii relevantného právneho titulu na prijímanie odplaty (náhrady) žalovaného za užívanie regionálnej distribučnej sústavy žalobcom. Dovolateľ má za to, že aj vzhľadom na neexistenciu bližšieho odôvodnenia tohto právneho názoru trpí rozsudok odvolacieho súdu vadou zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ C. s. p.

28. K forme dohody o prístupe do distribučnej sústavy a prístupe pre účely právneho vzťahu výrobcu a prevádzkovateľa distribučnej sústavy pri výrobe elektriny a jej dodávke do distribučnej sústavy dovolateľ uviedol, že zákon o energetike č. 251/2012 Z. z., v znení účinnom v žalovanom období a rovnako ani pôvodný zákon o energetike č. 656/2004 Z. z., počas ktorého bolo zariadenie žalobcu uvedené do prevádzky, nevyžadovali v žalovanom období obligatórnu písomnú formu uzatvorenia zmluvy o prístupe a zo žiadneho ustanovenia zákona o energetike v žalovanom období nevyplýva, že by zmluva o prístupe mala byť uzatvorená výlučne v písomnej forme a že konkludentne uzatvorená zmluva o prístupe by mala byť neplatná. Obligatórnu písomnú formu zmluvy o prístupe ako aj ďalších zákonom o energetike upravených zmluvných typov zaviedla až novela zákona o energetike s účinnosťou od 01. 01. 2019. Poukázal na skutočnosť, že v zmysle § 21 ods. 2 písm. a/ pôvodného zákona o energetike č. 656/2004 Z. z., každý výrobca elektriny bol obligatórne povinný uzatvoriť zmluvu o prístupe a o pripojení k sústave s prevádzkovateľom sústavy, a teda všetky zariadenia výrobcov uvedené do prevádzky pred nadobudnutím účinnosti zákona o energetike, t. j. pred 01. 09. 2012, vrátane žalobcu, museli mať povinne uzatvorenú zmluvu o prístupe, v opačnom prípade by im prístup do sústavy zo strany žalovaného nemusel byť umožnený. Vzhľadom na uvedené je dovolateľ toho názoru, že keď žalobca prístup do sústavy za účinnosti pôvodného zákona o energetike č. 656/2004 Z. z., užíval a žalovaný mu tento prístup a služby s tým spojené poskytoval, potom vzhľadom na obligatórnu povinnosť uzatvorenia zmluvy o prístupe, táto medzi žalobcom a žalovaným za účinnosti predchádzajúcej právnej úpravy vznikla a táto existovala aj počas celého žalovaného obdobia.

29. K náležitostiam dohody o prístupe pre účely právneho vzťahu výrobcu a prevádzkovateľa distribučnej sústavy pri výrobe elektriny a jej dodávke do distribučnej sústavy dovolateľ odvolaciemu súdu vytkol, že v bode 68. jeho rozsudku v dôsledku nesprávneho právneho posúdenia nesprávne konštatoval ako obligatórnu náležitosť zmluvy o prístupe dohodu o preprave vyrobenej elektriny konkrétnemu subjektu resp. odberateľovi. Tvrdí, že v prípade vzťahu medzi výrobcom pri dodávke vyrobenej elektriny do sústavy a žalovaným ako prevádzkovateľom distribučnej sústavy existuje možnosť uzatvoriť zmluvu o prístupe v zmysle § 26 ods. 5 zákona o energetike aj bez prepravy elektriny ako jej podstatnej náležitosti, ak túto výrobcu v pozícii dodávateľa do sústavy reálne nevyužíva. Tvrdí ďalej, že žalobca ako výrobca elektriny distribúciu ako žalovaným poskytovanú službu nevyužíva ani využívať nepotrebuje,

distribúcia žalobcovi nebola zo strany žalovaného ani fakturovaná a rovnako ani zo strany žalobcu žalovanému uhrádzaná a platba za distribúciu nie je ani predmetom tohto konania, preto nie je možné považovať distribúciu za podstatnú náležitosť zmluvy o prístupe, ako to nesprávne tvrdia sudy nižšej inštancie. Poukazom na nález Ústavného súdu SR sp. zn. PL. ÚS 17/2014 zdôraznil, že ani ústavný súd neviaže platbu za prístup do distribučnej sústavy na existenciu zmluvy o prístupe medzi stranami sporu a nepomenúva túto zmluvu aj širším pojmom obsahujúcim distribúciu.

30. Ďalej dovolateľ uviedol, že zákon o energetike č. 251/2012 Z. z., zakotvuje v § 27 ods. 1 právo výrobcu uzavrieť zmluvu o prístupe, avšak jej náležitosti bližšie nedefinuje. Poukázal na názor najvyššieho súdu v uznesení sp. zn. 3Obdo/18/2019, podľa ktorého ak bola za účinnosti pôvodného zákona č. 656/2004 Z. z., uzatvorená medzi stranami sporu zmluva o pripojení, nebolo vzhľadom na kogentnú právnu úpravu možné, aby nebola súčasne uzatvorená aj zmluva o prístupe. Zmluva o pripojení bola medzi stranami sporu uzatvorená v roku 2011, táto je v nezmenenej podobe platná a účinná až dodnes, preto dovolateľ považuje za nesprávne konštatovanie súdov nižšej inštancie o tom, že zmluva o prístupe medzi stranami sporu nebola uzavretá s odôvodnením, že medzi nimi nebola dohodnutá preprava elektriny koncovému odberateľovi. Týmto konštatovaním došlo podľa dovolateľa zo strany súdov k nesprávnemu právnemu posúdeniu veci.

31. Dovolať ďalej tvrdí, že vzhľadom na skutočnosť, že obe strany počas žalovaného obdobia aktívne plnili svoje práva a povinnosti vyplývajúce zo zmluvy o prístupe, aktívne tým prejavili vôľu uzavrieť zmluvu o prístupe, a že táto bola medzi stranami sporu v žalovanom období aj uzavretá. V prípade, ak žalobca do sústavy elektrinu vyrobenú vo svojom zariadení prostredníctvom distribučnej sústavy žalovaného dodával a žalovaný túto odoberal, potom vzhľadom na dobrovoľné aktívne plnenie vzájomných povinností oboch strán sporu, zmluva o prístupe do distribučnej sústavy medzi žalobcom a žalovaným musela minimálne v konkludentnej forme existovať, inak by sa jednalo o užívanie distribučnej sústavy žalovaného zo strany žalobcu bez právneho základu. V prípade, ak všeobecné sudy popierajú existenciu akejkoľvek zmluvy o prístupe, znamená to podľa dovolateľa, že neexistuje právny základ, na podklade ktorého žalobca svoj prístup do distribučnej sústavy

v žalovanom období realizoval, čím sa žalobca bezdôvodne obohacoval na úkor žalovaného.

32. Záverom v tejto časti dovolania dovolateľ uviedol, že konštatovania súdov nižšej inštancie v dôsledku nesprávnej interpretácie a aplikácie § 26 ods. 5, § 27 ods. 1 písm. b/ zákona o energetike č. 251/2012 Z. z., § 21 ods. 2 písm. a/ pôvodného zákona o energetike č. 656/2004 Z. z., v spojení s opomenutím aplikácie § 35 ods. 1 OZ a § 275 ods. 4 ObchZ, vychádzajúce zo skutočnosti, že medzi stranami sporu neexistovalo dojednanie o distribúcii, preto medzi stranami nemohla byť platne uzavretá dohoda o prístupe, sú nesprávne a odporujú súkromnoprávnej povahe vzťahu strán sporu, zmluvnej voľnosti strán sporu ako aj legislatívnej úprave obsiahnutej v zákone o energetike v jednotlivých jeho časových verziách.

33. Vo vzťahu k tretej právnej otázke týkajúcej sa právneho posúdenia vzájomnej synalagmatickej previazanosti plnení oboch strán sporu s prihliadnutím na odplatosť žalovaným žalobcovi poskytovanej služby prístupu do distribučnej sústavy žalovaného a aplikovateľnosti inštitútu bezdôvodného obohatenia v zmysle § 451 a nasl. OZ v prípade užívania distribučnej sústavy žalovaného zo strany žalobcu bez právneho dôvodu, dovolateľ odvolaciemu súdu vytkol, že nesprávnym formalistickým výkladom záverov nálezu Ústavného súdu SR sp. zn. PL. ÚS 17/2014 a následnou nesprávnou aplikáciou § 2 ods. 1 OZ a § 451 a nasl. OZ, v bode 74. dovolaním napadnutého rozsudku vylúčil aplikáciu inštitútu bezdôvodného obohatenia ako možného právneho titulu na platby žalobcu za užívanie distribučnej sústavy žalovaného a užívanie služieb žalovaného s tým spojených. Tvrdí, že odvolací súd vychádzal z nesprávneho právneho posúdenia samotnej povahy úhrad žalobcu voči žalovanému ako aj vzájomnej synalagmatickej previazanosti plnení oboch strán sporu a odplatosť žalovaným poskytovaných a žalobcom dobrovoľne užívaných služieb súvisiacich s prístupom žalobcu do distribučnej sústavy žalovaného. Tvrdí ďalej, že aj sám zákonodarca poukazoval na to, že služba prístupu je službou odplatnou a v prípade, ak ju výrobcovia využívajú, sú povinní za takúto službu žalovanému uhrádzať odplatu, pričom spôsob výpočtu ceny (odplaty za prístup do sústavy) bol jednoznačne určiteľný a medzi

stranami sporu nebol spochybnený. Odvolací súd podľa dovolateľa formalisticky naviazal odplatnosť prístupu na existenciu zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny v zmysle § 26 ods. 5 zákona č. 251/2012 Z. z., o energetike, v dôsledku čoho vylúčil možnosť žalovaného dosahovať zisk ako imanentnú súčasť výkonu jeho podnikateľskej činnosti. Takýmto výkladom odvolací súd uprednostnil práva žalobcu na výkon jeho podnikateľskej činnosti a dosahovanie zisku (ktorú žalobca realizuje prostredníctvom prístupu do distribučnej sústavy žalovaného) pred právom žalovaného na výkon jeho podnikateľskej činnosti.

34. Dovolateľ vyslovil názor, že prípadná skutočnosť, že zmluva o prístupe neexistuje, automaticky nepreukazuje, že žalobca prístup reálne nevyužíva a nie je povinný zaň uhrádzať žalovanému zodpovedajúcu odplatu. Uviedol, že ak súdy nižšej inštancie popierajú existenciu akéhokoľvek titulu, ktorý by oprávňoval žalobcu na užívanie distribučnej sústavy žalovaného, je potrebné dospieť k záveru, že distribučná sústava žalovaného bola zo strany žalobcu užívaná bez právneho dôvodu, a teda právnym dôvodom pre žalovaným prijaté platby musí byť záväzkovoprávny vzťah z titulu bezdôvodného obohatenia sa žalobcu na úkor žalovaného v zmysle § 451 a nasl. OZ, a to užívaním distribučnej sústavy žalovaného bez existujúceho právneho titulu.

35. Dovolateľ má za to, že pokiaľ by pojem „prístup do sústavy“ bol na zistený skutkový stav správne interpretovaný, potom by nebolo pochyb o tom, že zo strany žalobcu počas celého žalovaného obdobia dochádzalo a rovnako aj tohto času dochádza k užívaniu distribučnej sústavy žalovaného vo forme prístupu. Z tohto dôvodu má dovolateľ za to, že má nárok na úhradu odplaty ako relevantného protiplnenia za užívanie distribučnej sústavy žalovaným a služieb s tým súvisiacich. Podľa dovolateľa bolo zo strany konajúcich súdov nevyhnutné vysporiadať sa nielen s otázkou následkov (ne)existencie právneho dôvodu žalobcom poskytovaných plnení, ale tiež s otázkou následkov (ne)existencie právneho dôvodu žalovaným poskytovaných a žalobcom prijímaných a užívaných protiplnení. Odvolací súd teda vylúčením aplikácie inštitútu bezdôvodného obohatenia na právny nárok žalovaného, bezdôvodne vylúčil synalagmatickosť vzájomných plnení strán sporu ako aj samotnú odplatnosť žalobcom poskytovanej služby v podobe prístupu, čím z jeho strany došlo k nesprávnemu právnemu posúdeniu záväzkového vzťahu sporových strán a jeho obsahu.

36. Vo vzťahu k štvrtej právnej otázke týkajúcej sa posúdenia hmotnoprávnych účinkov derogačného nálezu Ústavného súdu SR,

dovolateľ uviedol, že vzhľadom na to, že odvolací súd dospel k záveru o ustanovení § 26 ods. 23 Vyhlášky ako právnom titule žalobcom realizovaných úhrad bez ďalšieho zaobrerania sa plneniami poskytovanými v žalovanom období žalovaným žalobcovi, bolo povinnosťou odvolacieho súdu zaoberať sa právnym posúdením hmotnoprávnych účinkov derogačného nálezu Ústavného súdu SR sp. zn. PL. ÚS 17/2014. Uviedol, že touto otázkou sa dovolací súd ako aj Ústavný súd SR vo svojej praxi v minulosti už viackrát zaoberali, pričom však bola rozhodovaná rozdielne s rôznymi právnymi závermi o hmotnoprávnych účinkoch derogačného nálezu ex tunc/ex nunc. Z tohto dôvodu dovolateľ považuje dovolanie za prípustné v zmysle § 421 ods. 1 písm. c/ C. s. p. Poukázal na nálezy ústavného súdu sp. zn. PLz. ÚS 1/2006, sp. zn. I. ÚS 51/2006 a sp. zn. II. ÚS 72/2006, v ktorom Ústavný súd SR konštatoval, že hmotnoprávne účinky nálezů ústavného súdu o nesúlade napadnutého právneho predpisu s Ústavou SR zverejneného v Zbierke zákonov Slovenskej republiky pred právoplatným skončením konania pred všeobecným súdom, v ktorom sa má napadnutý právny predpis aplikovať, nastávajú pre všetkých účastníkov tohto konania ex tunc. Poukázal ďalej na rozhodnutia konštatujúce hmotnoprávne účinky derogačného nálezů Ústavného súdu SR ex nunc, a to rozhodnutia ÚS SR sp. zn. PL. ÚS 4/2018, sp. zn. III. ÚS 24/2006, sp. zn. II. ÚS 40/2006, sp. zn. PL. ÚS 13/98, sp. zn. PL. ÚS 17/08, ako aj rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 6Obdo/11/09. Dovolateľ má za to, že vzhľadom na rozporné právne názory ústavného súdu nie je jednoznačne zrejmá odpoveď na otázku hmotnoprávnych účinkov derogačného nálezů Ústavného súdu SR sp. zn. PL. ÚS 17/2014 pre prípad v čase vydania derogačného nálezů ukončených a skonsumovaných právnych vzťahov (predmet sporu).

37. Dovolateľ považuje za nesprávny právny názor odvolacieho súdu ako aj súdu prvej inštancie o

účinkoch nálezu Ústavného súdu SR sp. zn. PL. ÚS 17/2014 ex tunc, t. j. spätne do minulosti k momentu vzniku dotknutej právnej normy, obsiahnutý v bode 77. napadnutého rozsudku odkazom na zjednocujúce stanovisko ÚS SR sp. zn. PLz. ÚS 1/06-4, za nesprávny. Vo vzťahu k uvedenému dovolateľ namietol aj existenciu vady zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ C. s. p., z dôvodu, že v napadnutom rozsudku nie sú obsiahnuté úvahy, akými sa sudy nižšej inštancie riadili pri konštatovaní účinkov derogačného nálezu sp. zn. PL. ÚS 17/2014.

38. Dovolateľ má za to, že pri posudzovaní hmotnoprávných účinkov derogačného nálezu ústavného súdu je potrebné rozlišovať medzi ich aplikáciou na práva a povinnosti vzniknuté v súlade s napadnutou právnou úpravou, ktoré už boli dobrovoľne splnené v čase pred vydaním derogačného nálezu ústavného súdu a na práva a povinnosti vzniknuté v súlade s napadnutou právnou úpravou, ktoré sa majú plniť až v čase po vydaní derogačného nálezu Ústavného súdu SR. Preto v prípade povinností, ktoré boli v čase vydania derogačného nálezu ústavného súdu už splnené, či už nútene alebo dobrovoľne, sa týchto účinky derogačného nálezu ÚS SR sp. zn. PL. ÚS 17/2014 nedotýkajú. Keďže ústavný súd vo svojom zjednocujúcom stanovisku sp. zn. PLz. 1/06 posudzoval iný právny aj skutkový stav, než aký je predmetom sporu v tu posudzovanej veci, nemôžu byť jeho závery podľa názoru dovolateľa analogicky aplikovateľné na predmet sporu. Vzhľadom na uvedené má dovolateľ za to, že nález ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 17/2014 o nesúlade časti napadnutého ustanovenia § 26 ods. 23 vyhlášky o cenovej regulácii nemôže mať

v posudzovanom právnom spore účinky do minulosti - ex tunc, ako mu priznáva odvolací súd.

39. Podľa dovolateľa, bezprostredným dôsledkom derogačného nálezu ústavného súdu nie je neplatnosť právneho predpisu, ale jeho nezáväznosť pre protiústavnosť. Uviedol, že retroaktívny účinok derogačného nálezu ústavného súdu ex tunc, presadený odvolacím súdom, je spojený so stratou platnosti, kde sa vyžaduje neaktívita normotvorcu, ktorý nechá 6-mesačnú lehotu márne uplynúť. Vzhľadom na formuláciu § 125 ods. 3 Ústavy SR má za to, že prijatie novej právnej úpravy v ústavou stanovenej 6-mesačnej lehote je spôsobilé zvrátiť prípadné účinky nálezu ex tunc. V danom prípade však nedošlo k zániku platnosti napadnutého ustanovenia vyhlášky o cenovej regulácii márnym uplynutím lehoty

na jej zosúladienie s dotknutými ustanoveniami Ústavy SR, nakoľko ÚRSO povinnosť zosúladiť napadnutú právnu normu v súlade so závermi nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 17/2014 s právnymi normami vyššej právnej sily, splnilo v zákonom stanovenej lehote.

40. K namietanému právnemu posúdeniu hmotnoprávných účinkov derogačného nálezu ústavného súdu v prípade horizontálneho vzťahu strán sporu dovolateľ uviedol, že je nevyhnutné posudzovať prioritne povahu právneho vzťahu, ktorý je predmetným rozhodnutím ústavného súdu (PLz. ÚS 1/06-4) dotknutý. Poukázal na to, že postavenie subjektov, ktorých sa napadnuté zákonné ustanovenia a následné posudzovanie hmotnoprávných účinkov s tým súvisiacich týkali, nebolo v prípade nálezu sp. zn. PL. ÚS 38/03-89 a naň nadväzujúceho zjednocujúceho stanoviska v uznesení sp. zn. PLz. ÚS 1/06-4 rovnocenné, pretože na jednej strane vystupovala zdravotná poisťovňa ako subjekt verejnej správy, t. j. subjekt vystupujúci v postavení nadradenosti voči druhému dotknutému subjektu. Vzhľadom na uvedené má dovolateľ za to, že pri uplatňovaní účinkov nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 17/2014 zo strany súdu prvej inštancie preto malo byť na súkromnoprávnu povahu dotknutého právneho vzťahu prihliadané a mali byť z jeho strany dodržané princípy právnej istoty a ochrany dôvery občanov v právny poriadok, súčasťou čoho je i zákaz spätného (retroaktívneho) pôsobenia právnych predpisov, resp. ich ustanovení.

41. Dovolateľ napokon vyslovil, že pri riešení otázky pôsobenia účinkov nálezu Ústavného súdu SR o nesúlade napadnutého právneho predpisu s právnym predpisom vyššej právnej sily dochádza ku kolízii medzi dvomi základnými ústavnými princípmi, a to princípom zachovávanía ústavnosti na jednej strane a princípom právnej istoty na strane druhej. Vyslovil názor, že hoci bolo napadnuté ustanovenie § 26 ods. 23 vyhlášky ÚRSO

č. 221/2013 Z. z., ktorou sa ustanovuje cenová regulácia v elektroenergetike v znení neskorších predpisov v časti „a to aj v prípade, ak takýto výrobca elektriny nemá

s prevádzkovateľom regionálnej distribučnej sústavy uzatvorenú zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny” vyhlásené za nesúladné s Ústavou SR, toto bolo až do momentu uverejnenia nálezu Ústavného súdu SR o jeho nesúlade s Ústavou SR v platnosti a účinnosti, a teda až do tohto momentu bolo pre všetky subjekty, a teda aj účastníkov tohto konania, záväzné a až po tomto momente stratilo do budúca svoju účinnosť.

42. Dovolateľ v podanom dovolaní namietol aj existenciu vady zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ C. s. p. Tvrdí, že konajúce súdy sa vo svojich rozhodnutiach vôbec nevysporiadali s jeho námietkami a týmto sa pri svojom rozhodovaní vo veci samej ani nezaoberali. Takýto postup považuje dovolateľ za postup porušujúci jeho základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru. Porušenie práva na spravodlivé súdne konanie, obsiahnuté v základnom práve na súdnu ochranu, dovolateľ vzhliada v nedostatku riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdnych rozhodnutí v predmetnom spore, spôsobujúcim ich nepreskúmateľnosť. Namietol konkrétne, že odvolací súd nedostatočne uviedol, akými úvahami sa spravoval pri interpretácii pojmu „prístup do sústavy” a dotknutej právnej normy § 2 písm. a/ bod 12.2. zákona o energetike, v ktorej je obsiahnutá jeho legálna definícia, interpretácii § 26 ods. 5 a § 27 ods. 1 písm. b/ zákona o energetike, ďalej pri posudzovaní náležitostí a formy dohody o prístupe, povahy vzájomných plnení strán sporu a ich právneho titulu, odplatnosti prístupu, povahy platby za prístup a ako sa vysporiadal s argumentami žalovaného, ktoré sú podľa jeho názoru kľúčovými pre vyvodzovanie akýchkoľvek záverov v predmetnej právnej veci.

43. Žalovaný v závere dovolania v súlade s ust. § 444 ods. 1 C. s. p., navrhol odklad vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, ako aj rozsudku súdu prvej inštancie, dovodiac existenciou hrozby vzniku nenapraviteľnej resp. ťažko napravitelnej ujmy v dôsledku výkonu napadnutého rozhodnutia.

44. K dovolaniu žalovaného sa vyjadril žalobca písomným podaním zo dňa 30. 04. 2020 (č. l. 1007 - 1043), v ktorom, vyjadriac sa k jednotlivým dovolacím námietkam žalovaného, navrhol dovolaciemu súdu, aby dovolanie odmietol, eventuálne zamietol a priznal žalobcovi právo na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

45. Písomné vyjadrenie žalobcu zaslal súd prvej inštancie postupom podľa § 436 ods. 4 C. s. p., žalovanému (doručenka na č. l. 1117), ktorého ďalšie vyjadrenie v spore nenasledovalo.

46. Dňa 16. 09. 2020 bolo Najvyššiemu súdu SR doručené písomné podanie žalobcu zo dňa 21. 08. 2020 s návrhom na prerušenie dovolacieho konania do právoplatného skončenia konania vedeného na Ústavnom súde SR pod sp. zn. Rvp 352/2020. Žalobca argumentoval tým, že sťažnosť doručená ústavnému súdu v spore Najvyššieho súdu SR vedenom pod sp. zn. 3Obdo/18/2019, je spôsobilá spochybniť právne závery dovolacieho súdu vyslovené v označenom uznesení NS SR a pokiaľ ústavný súd skonštatuje porušenie základných práv a slobôd výrobcu elektriny predmetným uznesením NS SR, nie je možné toto rozhodnutie nasledovať ani v ďalších konaniach týkajúcich sa platieb za prístup do distribučnej siete (vrátane konania v tu posudzovanej veci).

47. O tomto návrhu žalobcu rozhodol najvyšší súd uznesením sp. zn. 4Obdo/51/2020 zo dňa 19. 05. 2021, ktorým prerušil dovolacie konanie do rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky o sťažnosti vedenej pod sp. zn. Rvp 352/2020 a zároveň odložil vykonateľnosť rozsudku Okresného súdu Košice I č. k. 30Cb/147/2016-451 zo dňa 11. 07. 2018, v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Košiciach č. k. 3Cob/136/2018-814 zo dňa 27. 08. 2019, do právoplatnosti rozhodnutia o dovolaní žalovaného.

48. Žalovaný písomným podaním zo dňa 18. 05. 2022, označeným ako „Oznámenie o odpadnutí dôvodu prerušenia dovolacieho konania a vyjadrenie žalovaného v dovolacom konaní“, najvyššiemu súdu

doručeným dňa 23. 05. 2022, poukázal na uznesenie Ústavného súdu SR č. k. III. ÚS 167/2022-250 zo dňa 24. 03. 2022, ktorým ústavný súd odmietol sťažnosti podané proti postupu a uzneseniam Najvyššieho súdu SR

sp. zn. 3Obdo/18/2019 z 20. 11. 2019, sp. zn. 1Obdo/18/2019 z 19. 02. 2020, sp. zn. 2Obdo/15/2019 z 30. 04. 2020 a sp. zn. 1Obdo/13/2019 z 05. 03. 2020 a vyjadrením sa k písomnému vyjadreniu žalobcu k dovolaniu, zotrval na svojom pôvodnom dovolacom petite. Tým, že ústavný súd označeným uznesením odmietol ústavné sťažnosti vo vyššie označených sporoch ako zjavne neopodstatnené, odpadol dôvod, pre ktorý bolo toto dovolacie konanie prerušené.

49. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 C. s. p.)

po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.), zastúpená advokátom (resp. advokátskou kanceláriou) v súlade s ustanovením § 429 ods. 1 C. s. p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 veta pred bodkočiarkou C. s. p.) preskúmal vec a dospel k záveru, že tento mimoriadny opravný prostriedok žalovaného je prípustný a dôvodný zároveň.

50. Podľa § 419 C. s. p., proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Uvedené znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 C. s. p. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí výlučne do právomoci dovolacieho súdu (viď. sp. zn. III. ÚS 474/2017). V tejto súvislosti osobitne platí, že len dovolací súd bude rozhodovať o naplnení predpokladov prípustnosti dovolania definovaných v jednotlivých ustanoveniach C. s. p. (obdobne aj sp. zn. I. ÚS 438/2017). Pri vyslovení záveru o (ne)prípustnosti dovolania dovolací súd preto nie je viazaný tým, čo uviedol dovolateľ, prípadne druhá strana.

51. Podľa § 420 C. s. p., dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, pokiaľ trpí niektorou z procesných väd konania vymenovaných v písm. a/ až f/ predmetného ustanovenia (zakotvujúce tzv. vady zmätočnosti). Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 1, 2 C. s. p.).

52. Naproti tomu pre dovolanie prípustné podľa § 421 C. s. p., platí, že ho možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C. s. p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 C. s. p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych záverov vyvodil nesprávne právne závery.

53. V tu posudzovanej veci žalovaný v dovolaní argumentuje prípustnosťou dovolania podľa § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. b/ a c/ C. s. p.

54. Najvyšší súd po oboznámení sa s dovolaním žalovaného považoval

za potrebné zaoberať sa primárne prípustnosťou dovolania podľa § 421 ods. 1 C. s. p. Dovolanie prípustné podľa označeného ustanovenia je zamerané na riešenie právnych otázok, pričom právnou otázkou, ktorá je rozhodujúca pre splnenie zákonnej podmienky prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 C. s. p., sa rozumie otázka hmotnoprávna, ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine, ako aj otázka procesnoprávna, ktorej riešenie záviselo od aplikácie a interpretácie procesných ustanovení. Posúdenie, či odvolací súd (ne)použil správny právny predpis a či ho (ne)správne

interpretoval alebo či zo správnych skutkových záverov vyvodil (ne)správne právne závery, prichádza do úvahy až vtedy, ak je dovolanie procesne prípustné (viď R 54/2012 a rozhodnutia NS SR sp. zn. 1Cdo/62/2010, sp. zn. 2Cdo/97/2010, sp. zn. 4Cdo/68/2011, sp. zn. 7Cdo/17/2013).

55. Podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p., dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

56. Ak dovolací súd má riešiť právnu otázku, ktorou sa dovolací súd ešte nezaoberal, je povinnosťou dovolateľa ako procesnej strany konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, súčasne je povinný uviesť, ako mala byť táto otázka správne vyriešená. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p., musí byť procesnou stranou vymedzená v dovolaní jasným, určitým, zrozumiteľným spôsobom, ktorý umožňuje posúdiť prípustnosť (prípadne aj dôvodnosť) dovolania.

57. Záver o tom, či dovolateľom tvrdená právna otázka predstavuje právnu otázku kľúčovú pre rozhodnutie vo veci samej, a teda aj pre posúdenie prípustnosti dovolania, nie je rozhodujúci subjektívny názor strany sporu, že daná právna otázka môže byť pre ňu rozhodujúca, ale výlučne záver súdu rozhodujúceho o jej dovolaní (rovnako to platí aj pre ostatné podmienky prípustnosti dovolania), pričom dovolací súd tento záver konštatuje pri zohľadnení skutkového stavu ustáleného súdmi nižšej inštancie a nosných dôvodov uvedených v rozhodnutí odvolacieho súdu (t. j. dôvodov, pre ktoré odvolací súd rozhodol tak, ako rozhodol) v nadväznosti na dovolateľom predloženú právnu argumentáciu.

58. V tu posudzovanom spore dovolací súd považuje za relevantnú (kľúčovú) otázku pre rozhodnutie vo veci právne posúdenie existujúceho zmluvného vzťahu (zmluvy o pripojení) medzi žalobcom ako výrobcom elektriny a žalovaným ako prevádzkovateľom distribučnej sústavy, do ktorej je žalobca pripojený (existenciu konkludentnej dohody o prístupe), s ohľadom na ustanovenie § 96 zákona č. 251/2012 Z. z., v právnom posúdení zmluvy o prístupe do sústavy podľa ustanovenia § 27 ods. 1 písm. b/ zákona č. 251/2012 Z. z., v spojení s príslušnými ustanoveniami tohto zákona a vyhlášky č. 221/2013 Z. z., ktorá nebola doposiaľ v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu vyriešená, čím je založená prípustnosť podaného dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.

59. Dovolací súd pri riešení tejto otázky poukazuje aj na viaceré rozhodnutia v obdobných veciach - na súdne konania vedené na základe žalôb výrobcov elektrickej energie smerujúcich voči sťažovateľovi o vydanie bezdôvodného obohatenia - sumy zodpovedajúcej žalovaným vyúčtovanej platbe za prístup do distribučnej sústavy výrobcom elektriny na základe ust. § 26 ods. 23 vyhlášky, a to najmä na rozhodnutia sp. zn. 3 Obdo 18/2019, sp. zn. 1 Obdo 18/2019, sp. zn. 2 Obdo 15/2019 a sp. zn. 1 Obdo 13/2019. Týmito rozhodnutiami dovolacie senáty zrušili rozhodnutia súdov nižšej inštancie, ktorými bol žalovaný (prevádzkovateľ distribučnej sústavy) zaviazaný na plnenie. Tieto rozhodnutia boli podrobené aj ústavnoprávnemu prieskumu s tým, že Ústavný súd SR uznesením č. k. III. ÚS 167/2022-25 zo dňa 24. 03. 2022 sťažnosti sťažovateľov (výrobcov elektrickej energie) odmietol ako zjavne neopodstatnené.

60. Zmluva o pripojení medzi žalobcom a žalovaným, ktorou založili vzájomný právny vzťah medzi stranami sporu (č. MZ_ZoP/2011/87 zo dňa 31. 05. 2011 na č. l. 122 - 123 spisu), vznikla za účinnosti zákona č. 656/2004 Z. z., ktorý vo svojich ustanoveniach upravoval práva a povinnosti subjektov pôsobiacich na trhu s elektrinou, rovnako obsahoval aj definíciu jednotlivých pojmov, ktoré zákonodarca v predmetnom predpise použil.

61. Dovolací súd uvádza, že platnosť právneho úkonu možno posudzovať s ohľadom na okolnosti, existujúce v čase jeho uskutočnenia. A teda, ak právny úkon, ktorý v čase jeho uskutočnenia zodpovedal všetkým zákonným požiadavkám a bol preto platný, sa v dôsledku

skutočností, ktoré nastali po jeho vzniku nemôže stať dodatočne neplatným a naopak (rovnako aj 1MOBdoV/16/2006). Pokiaľ ide o obsah právneho úkonu, ust. § 35 ods. 2 OZ predpokladá, že o obsahu právneho úkonu môže vzniknúť pochybnosť z hľadiska jeho určitosti alebo zrozumiteľnosti. Zákon pre tento prípad formuluje výkladové pravidlá, ktoré ukladajú súdu povinnosť tieto pochybnosti odstrániť výkladom založeným na tom, že okrem jazykového vyjadrenia právneho úkonu slovne (nie len konkludentne podľa § 35 ods. 3 OZ) je potrebné podrobiť skúmaniu i vôľu, resp. úmysel konajúcich osôb.

62. Podľa § 2 písm. a/ bod 23.2. zákona č. 656/2004 Z. z., prístupom do sústavy alebo do siete sa rozumie prístup na základe zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny.

63. Podľa § 21 ods. 2 písm. a/ zákona č. 656/2004 Z. z., výrobca elektriny je povinný uzatvoriť zmluvu o prístupe a o pripojení k sústave s prevádzkovateľom sústavy.

64. Podľa § 24 ods. 2 zákona č. 656/2004 Z. z., prevádzkovateľ distribučnej sústavy je okrem iného povinný zabezpečiť spoľahlivé a bezpečné prevádzkovanie sústavy (písm. a/), zabezpečiť užívateľom distribučnej sústavy nediskriminačné podmienky na pripojenie k sústave (písm. b/), zabezpečiť prístup do sústavy na transparentnom a nediskriminačnom princípe s výnimkou plnenia povinností vo všeobecnom hospodárskom záujme (písm. c/) a uzatvoriť zmluvu o prístupe a zmluvu o pripojení k sústave, ak sú splnené technické a obchodné podmienky prístupu a pripojenia k sústave (písm. h/).

65. Dovolací súd považuje za potrebné poukázať aj na prechodné ustanovenia v zákone č. 251/2012 Z. z., v ktorom podľa § 96 ods. 7 veta prvá, zmluvy uzatvorené podľa doterajších predpisov zostávajú v platnosti. Uvedené sa týka aj zmluvy uzatvorenej medzi sporovými stranami, dojednané dňa 31. 05. 2011, za účinnosti zákona č. 656/2004 Z. z.

66. Nemožno opomenúť, že právny rámec fungovania vnútorného trhu s elektrinou je upravený aj v práve Európskej únie. Na predmetnú skutočnosť súd prvej inštancie a ani odvolací súd vo svojich rozhodnutiach nereflektovali, hoci v zmysle čl. 7 ods. 2 veta druhá Ústavy SR, právne záväzné akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie majú prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky. V tejto súvislosti dovolací súd poukazuje na smernicu Európskeho parlamentu a Rady č. 2009/72/ES o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrinou (ďalej aj „smernica“). Predmetná smernica predpokladá zabezpečenie otvoreného prístupu na trh s elektrinou.

67. Podľa čl. 2 odsek 18 smernice, pod pojmom „užívateľ sústavy“ sa rozumie fyzická alebo právnická osoba, ktorá dodáva elektrinu do prenosovej alebo distribučnej sústavy, alebo ktorej je elektrina z týchto sústav dodávaná.

68. Podľa čl. 32 ods. 1 smernice, členské štáty zabezpečia zavedenie systému pre prístup tretích strán do prenosových a distribučných sústav na základe uverejnených taríf platných pre všetkých oprávnených odberateľov a uplatňovaných objektívne a bez diskriminácie medzi užívateľmi sústavy. Členské štáty zabezpečia, aby tieto tarify alebo metodiky ich výpočtu boli pred nadobudnutím účinnosti schválené v súlade s článkom 37, a aby tieto tarify a metodiky - ak sú schvaľované iba metodiky - boli pred nadobudnutím účinnosti uverejnené.

69. Podľa čl. 32 ods. 2 smernice, prevádzkovateľ prenosovej alebo distribučnej sústavy môže odmietnuť prístup, ak chýba potrebná kapacita. Pre takéto odmietnutia sa musia uviesť náležité opodstatnené dôvody, najmä so zreteľom na článok 3 a založené na objektívnych a technicky a ekonomicky odôvodnených kritériách. Regulačné orgány, ak tak stanovia členské štáty, alebo členské štáty, zabezpečia, aby sa tieto kritériá dôsledne uplatňovali a aby užívateľ sústavy, ktorému bol odmietnutý prístup, mohol využiť postup na urovnanie sporu. V prípade odmietnutia prístupu regulačné orgány tiež zabezpečia, pokiaľ je to vhodné, aby prevádzkovateľ prenosovej alebo distribučnej sústavy poskytol

príslušné informácie o opatreniach, ktoré budú potrebné pre posilnenie sústavy. Strane, ktorá o takéto informácie požiada, môže byť vyúčtovaný primeraný poplatok odrážajúci náklady na poskytnutie takýchto informácií.

70. Smernica priamo predpokladá a zaväzuje členské štáty zabezpečiť nediskriminačné tarify za prístup pre všetkých užívateľov distribučnej sústavy. Najvyšší súd preto zastáva názor, že v rámci posúdenia zmluvy o pripojení uzatvorenej medzi žalobcom a žalovaným za použitia zákona č. 656/2004 Z. z., je potrebné vychádzať aj zo smernice a v rámci interpretácie právnych noriem uplatniť eurokonformný výklad.

71. Podľa dovolacieho súdu platí, že žalovaný ako prevádzkovateľ regionálnej distribučnej sústavy bol podľa právnej úpravy účinnej v čase vzniku zmluvného vzťahu povinný na základe zmluvy umožniť pripojenie a zároveň prístup do distribučnej sústavy všetkým výrobcom elektriny za rovnakých (nediskriminačných) podmienok. Bez existencie takéhoto zmluvného vzťahu vyžadovaného zákonom č. 656/2004 Z. z. nemohol mať výrobca elektriny prístup do distribučnej sústavy a nemohol byť ani do nej pripojený. Podľa zákona č. 656/2004 Z. z., nebolo možné, aby výrobca elektriny uzatvoril s prevádzkovateľom regionálnej distribučnej sústavy zmluvu o pripojení do distribučnej sústavy bez toho, aby súčasne neuzatvoril aj zmluvu o prístupe (resp. aby táto zmluva nebola súčasťou zmluvy o pripojení). Bez uzatvorenia zmluvy o prístupe by nemohol výrobca elektriny pôsobiť na trhu s elektrinou, keďže by nespĺňal zákonnú podmienku vyplývajúcu z ust. § 21 ods. 2 písm. a/ zákona č. 656/2004 Z. z. Žalobca musel rešpektovať zákonnú úpravu a splniť všetky podmienky stanovené zákonom č. 656/2004 Z. z., vrátane uzavretia zmluvy o prístupe a o pripojení k sústave so žalovaným ako prevádzkovateľom regionálnej distribučnej sústavy. Výrobca elektriny sa nemôže s úspechom brániť tvrdením, že jeho vôľou (resp. úmyslom) nebolo uzavrieť zmluvu o prístupe, keďže táto je obsiahnutá už v tom, že chcel ako výrobca pôsobiť na otvorenom trhu s elektrinou, s ktorým je spojené splnenie všetkých zákonných podmienok, resp. povinností.

72. Povinnosti prevádzkovateľa regionálnej distribučnej sústavy umožniť výrobcovi elektriny pripojenie a prístup do distribučnej sústavy na základe zmluvy o prístupe a o pripojení k sústave predpokladanej zákonom č. 656/2004 Z. z. (§ 21 ods. 2 písm. a/, § 24 ods. 2 písm. h/ daného zákona) zodpovedá právo prevádzkovateľa regionálnej distribučnej sústavy požadovať od výrobcu elektriny odplatu za túto poskytnutú službu, vrátane platby za prístup. Na tejto skutočnosti nemení nič ani zmena právnej úpravy obsiahnutá v zákone č. 251/2012 Z. z., ktorý upravuje niektoré zmluvné typy medzi subjektmi vykonávajúcimi činnosť na trhu s elektrinou odlišne od zákona č. 656/2004 Z. z. Pokiaľ zmluva, uzavretá podľa zákona č. 656/2004 Z. z., nie je v rozpore so zákonom č. 251/2012 Z. z., nebolo povinnosťou zmluvných strán uzavrieť novú zmluvu, keďže táto zostáva platná.

73. Dovolací súd zároveň poukazuje na uznesenie Ústavného súdu SR č. k. III. ÚS 167/2022-250 zo dňa 24. 03. 2022, do rozhodnutia ktorého bolo predmetné dovolacie konanie prerušené. Uvedeným rozhodnutím ústavný súd v bode 16. svojho odôvodnenia konštatoval, že „Najvyšší súd hodnotil (i) predmet činnosti a podnikania sťažovateľov ako výrobcov elektriny, (ii) či sťažovatelia ako výrobcovia elektriny z podstaty svojej podnikateľskej činnosti potrebovali prístup do distribučnej sústavy, (iii) podmienky stanovené právnou úpravou účinnou v čase vzniku právneho vzťahu medzi stranami sporu, t. j. zákonom č. 656/2004 Z. z. Najvyšší súd dospel k záveru, že povinnosť výrobcu elektriny uzatvoriť zmluvu o prístupe a pripojení k sústave s prevádzkovateľom vyplývala z § 21 ods. 2 písm. a) zákona č. 656/2004 Z. z. Po vyhodnotení týchto podstatných aspektov najvyšší súd dospel k záveru, že zmluva o prístupe do distribučnej sústavy bola súčasťou zmluvy o pripojení. Najvyšší súd tým nezasiahol do skutkového stavu, tak ako to tvrdia sťažovatelia v ústavných sťažnostiach. Najvyšší súd nevykonával žiadne nové dôkazy, ale zistený skutkový stav právne posúdil po tom, ako vyložil právne normy obsiahnuté v zákone

č. 656/2004 Z. z. To, že toto právne posúdenie je iné ako právne posúdenie okresného a krajského súdu, neznamena, že by išlo o zásah do týchto súdmi zisteného skutkového stavu. Argumentácia sťažovateľov je v tejto súvislosti nesprávna a vychádza z toho, že súdy všetkých inštancií skúmali vôľu sťažovateľov a žalovanej pri uzavretí kúpnej zmluvy. Tak tomu nebolo, keďže išlo o právne posúdenie nepochybne prejavenej vôle zúčastnených subjektov tak, ako bola zachytená v písomne uzavretých zmluvách. Časť argumentácie súdov, ktorá používala výrazy obsahujúce spojenia smerujúce k nezisteniu vôle strán, bola

v podstate nadbytočná a prejavila sa v nej nedôslednosť súdov pri rozlíšení skutkovej a právnej otázky. V konaní nebolo sporné to, s akým obsahom boli medzi stranami uzavreté zmluvy, teda nešlo o skutkový spor. Spor bol výlučne o právnom posúdení týchto zmlúv, teda o tom, aké právne následky sa s takto uzavretými zmluvami vzhľadom na právnu úpravu spájali.“ V bode 17. vyššie označeného uznesenia ústavný súd tiež konštatoval, že „Neobstojí argumentácia sťažovateľov zdôrazňujúca nedostatočné odôvodnenie jeho rozhodnutí v tejto časti, podľa ktorej najvyšší súd zdôraznil potrebu eurokonformného výkladu, sám však žiaden neuskutočnil“. Ďalej uviedol, že „Najvyšší súd ustanovenie smernice parafrázoval tak, aby zvýraznil zmysel zákona, ktorý vykladal. Použitie tohto argumentačného nástroja neznamena, že najvyšší súd bol pri aplikácii zákona povinný vykonať eurokonformný výklad. To platí osobitne s ohľadom na to, že v argumentácii sťažovateľov neboli obsiahnuté žiadne prvky, ktoré by viedli k tomu, že výklad najvyššieho súdu nie je v súlade s argumentačne využitou smernicou.“ V bode 19. odôvodnenia ústavný súd uviedol, že „Výsledkom právneho posúdenia najvyššieho súdu bol záver o tom, že povinnosť výrobcu elektriny uzavrieť zmluvu o prístupe a pripojení k sústave s prevádzkovateľom vyplývala z § 21 ods. 2 písm. a/ zákona č. 656/2004 Z. z. Po vyhodnotení týchto podstatných aspektov najvyšší súd dospel k záveru, že zmluva o prístupe do distribučnej sústavy bola súčasťou zmluvy o pripojení. Skutočnosť, že sťažovatelia sa s právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňujú, nestačí na prijatie záveru o zjavnej arbitrárnosti napadnutých uznesení. Tvrdenie sťažovateľov, že prístup do distribučnej sústavy nepotrebovali, pretože výrobca vyrobenú elektrinu do distribučnej sústavy len dodá - „vpustí“, vyznieva nepresvedčivo, keďže výrobou a následným predajom energie sa naplňa podstata podnikateľskej činnosti sťažovateľov. Sťažovatelia nepochybne nepotrebujú energiu do sústavy len tak bez jej ďalšieho využitia vpustiť.“ V bode 20. ústavný súd pokračoval „Najvyšší súd určil, podľa ktorého právneho predpisu sa právny vzťah medzi stranami bude posudzovať. Najvyšší súd primárne posudzoval právny vzťah medzi žalovanou a sťažovateľmi podľa zákona č. 656/2004 Z. z., pretože zmluva o pripojení bola medzi stranami uzavretá za účinnosti tohto zákona. Preto sa táto právna norma vzťahovala na celý právny vzťah medzi žalovanou a sťažovateľmi. Jeho ustanovenia boli relevantné pre právne posúdenie veci vrátane povinnosti uzavrieť zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy. Nič na tom nemení ani skutočnosť, že vyhláška, ktorá zaviedla povinnosť platby za prístup, nadobudla účinnosť neskôr a žalovaná začala vyberať platbu až začiatkom roka 2014. Rozhodujúcou skutočnosťou bolo to, či výrobca mal uzavretú zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy. Právne posúdenie vzťahu medzi sťažovateľmi a žalovanou so záverom o tom, že medzi týmito stranami došlo k uzavretiu zmluvy o prístupe, má racionálny základ, preto nie je arbitrárny či svojvoľný.“ V bode 21. svojho odôvodnenia ústavný súd konštatoval „Vzhľadom na právny záver o tom, že medzi stranami bola uzavretá zmluva o prístupe do distribučnej sústavy, sa právne závery nálezu ústavného súdu č. k. PL. ÚS 17/2014 na právny vzťah medzi sťažovateľmi a žalovanou nevzťahujú. Nález ústavného súdu č. k. PL. ÚS 17/2014 totiž dopadá len na právnu úpravu, no nie na vzťah strán založený zmluvou. To vylučuje rozpor namietaných uznesení s nálezom ústavného súdu o nesúlade časti vyhlášky. Rovnako nie je v rozpore s týmto nálezom ústavného súdu ani nález ústavného súdu č. k. III. ÚS 257/2020 zo 14. decembra 2021, ktorého podstatou bolo konštatovanie podstatného skutkového omylu o čase vzniku zmluvného vzťahu, keď v dôsledku omylu krajský súd posúdil právny vzťah medzi stranami sporu podľa zákona č. 251/2012 Z. z., a nie zákona č. 656/2004 Z. z., čo malo vplyv na určenie právneho základu pre účtovanie platby za prístup.“

74. Dovolací súd zároveň dáva do pozornosti aj nález Ústavného súdu SR č. k. III. ÚS 257/2020-256 zo dňa 14. 12. 2021, v ktorého bode 41. ústavný súd konštatoval omyl konajúcich súdov, pokiaľ zmluvný vzťah medzi výrobcou elektrickej energie a prevádzkovateľom distribučnej ústavy posudzovali podľa zákona č. 251/2012 Z. z., hoci na základe písomnej zmluvy o pripojení vznikol právny vzťah počas platnosti a účinnosti zákona č. 656/2004 Z. z. V bode 47. ústavný súd uviedol, „že medzi sťažovateľom a žalobcami nebolo v konaní pred všeobecnými súdmi sporné, že žalobcovia ako výrobcovia elektriny dodávajú elektrinu do distribučnej sústavy a že distribúcia elektriny medzi sťažovateľom a žalobcami dojednaná nebola. V tomto smere v konečnom dôsledku nemožno úplne opomenúť ani zákon č. 309/2018 Z. z., ktorým s účinnosťou od 1. januára 2019 došlo k novelizácii zákona č. 251/2012 Z. z. V zmysle § 2 písm. a/ bodu 12.2 zákona č. 251/2012 Z. z. účinného od 1. januára 2019 sa na účely tohto zákona rozumie všeobecne prístupom do sústavy alebo do siete prístup na základe zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcií elektriny, pričom prístupom do distribučnej sústavy sa rozumie právo

využívať distribučnú sústavu v rozsahu zmluvne dohodnutej distribučnej kapacity, a ak ide o výrobcu elektriny, prístupom do distribučnej sústavy sa rozumie právo dodávať vyrobenú elektrinu do distribučnej sústavy. Podľa § 26 ods. 5 zákona č. 251/2012 Z. z., účinného od 1. januára 2019 zmluvou o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny sa zaväzuje prevádzkovateľ distribučnej sústavy rezervovať distribučnú kapacitu, umožniť prístup do sústavy a v prípade účastníka trhu s elektrinou iného ako výrobcu elektriny aj prepraviť pre účastníka trhu s elektrinou množstvo elektriny výkonovo obmedzené výškou rezervovanej kapacity vrátane služieb spojených s používaním prenosovej sústavy a účastník trhu s elektrinou sa zaväzuje zaplatiť cenu za prístup a cenu za poskytnutie distribučných služieb a súvisiacich služieb.“ V bode 48. ústavný súd konštatoval, že „Dôvodová správa k zákonu č. 309/2008 Z. z., okrem iného uvádza: „Spresňuje sa definícia prístupu do sústavy z dôvodu doterajšieho rôzneho výkladu tejto definície. Spresnenie sa týka výroby elektriny vo vzťahu k jej dodávaniu do sústavy tak, že dodávanie elektriny do sústavy sa viaže na prístup do sústavy.“, a tiež «Upresňuje sa zákonná definícia zmluvy o prístupe a distribúcii elektriny tak, aby bolo jednoznačne definované, že výrobca elektriny užíva legálne distribučnú sústavu, ak má uzatvorený zmluvný typ „zmluva o prístupe a distribúcii elektriny“, ktorá nemusí nutne obsahovať aj predmet zmluvy distribúciu elektriny, ak túto službu výrobca elektriny nevyužíva. Doterajšia definícia uvedená obsahovala len implicitne.» Novelizácia tak de facto nespochybňuje koncepciu právnej úpravy vymedzenej v minulosti v zákone č. 656/2004 Z. z., ktorý v jeho § 21 podmienoval vznik práva výrobcu elektriny pripojiť zariadenie na výrobu elektriny k sústave splnením technických a obchodných podmienok prístupu a pripojenia do sústavy (v konaniach medzi sťažovateľom a žalobcami pred všeobecnými súdmi existencia pripojenia žalobcov do distribučnej sústavy spochybňovaná nebola, pozn.), ukladal výrobcovi elektrickej energie povinnosť uzatvoriť zmluvu o prístupe a o pripojení k sústave s prevádzkovateľom sústavy, nie však povinnosť dojednaní o distribúcii elektriny. Ústavný súd tiež pre úplnosť dodáva, že zákonom č. 309/2018 Z. z. [§ 27 ods. 2 písm. b) zákona č. 251/2012 Z. z., v znení účinnom od 1. januára 2019] došlo k zakotveniu povinnosti výrobcu elektriny uzatvoriť zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny s prevádzkovateľom sústavy, ak výrobca elektriny dodáva elektrinu do sústavy, teda obdobne, ako to bolo za účinnosti zákona č. 656/2004 Z. z., ktorý ustanovoval povinnosť výrobcu elektriny uzatvoriť zmluvu o prístupe a o pripojení do sústavy.“ V bode 49. označeného nálezu „Vo vzťahu k sťažnostnej námietke týkajúcej sa účinkov nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 17/2014 ústavný súd konštatoval, že táto by bola významná za predpokladu, keby bol záver krajského súdu o neexistencii zmluvného základu pre účtovanie platby za prístup do distribučnej sústavy ústavne udržateľný, čo však vzhľadom na odôvodnenie tohto nálezu vo veciach sťažovateľa obsiahnuté v bodoch 42 a nasl. splnené nie je. Nález ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 17/2014 totiž dopadá len na situácie, kde zmluvný základ pre účtovanie platby za prístup do distribučnej sústavy absentuje. Z uvedeného dôvodu sa ústavný súd predmetnou sťažnostnou námietkou osobitne nezaoberal.“ Napokon, v bode 50. ústavný súd dospel k záveru, že „rozsudky krajského súdu vychádzajú z podstatného skutkového omylu o čase vzniku zmluvného vzťahu medzi sťažovateľom ako prevádzkovateľom distribučnej sústavy a žalobcami ako výrobcami elektriny, v dôsledku čoho krajský súd vec nesprávne právne posúdil, keď zmluvný vzťah, práva a povinnosti sťažovateľa a žalobcov, podmienky pre účtovanie platby za prístup do distribučnej sústavy primárne posudzoval podľa zákona č. 251/2012 Z. z., a nie zákona č. 656/2004 Z. z., čo malo vplyv na vyhodnotenie otázky existencie zmluvného právneho základu pre účtovanie platby za prístup do distribučnej sústavy sťažovateľom, vyhodnotenie opodstatnenosti odvolaní sťažovateľa proti rozsudkom okresného súdu. Rozsudky krajského súdu sú preto z ústavnoprávneho hľadiska neudržateľné a týmito došlo k porušeniu sťažovateľovho práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.“

75. S ohľadom na vyššie uvedené, súdy nižšej inštancie nesprávne aplikovali ustanovenie § 21 ods. 2 písm. a/ (ukladajúce výrobcovi elektriny povinnosť uzavrieť zmluvu o prístupe a o pripojení k sústave) v spojení s § 24 ods. 2 písm. h/ (ktoré ukladá rovnakú povinnosť prevádzkovateľovi regionálnej distribučnej sústavy) zákona č. 656/2004 Z. z., ak vyslovili, že medzi stranami sporu nebola zmluva o prístupe uzatvorená. Jej existencia totiž podmienovala oprávnenie žalobcu pôsobiť na otvorenom trhu s elektrinou ako výrobca elektriny. Zo skutkového stavu ustáleného súdmi nižšej inštancie pritom vyplýva, že žalobca pôsobil (a pôsobí) na trhu s elektrinou ako výrobca

elektriny, a teda nepochybne pre výkon svojej podnikateľskej činnosti musel mať za účinnosti zákona č. 656/2004 Z. z., so žalovaným ako prevádzkovateľom regionálnej distribučnej sústavy uzatvorenú zmluvu o prístupe a o pripojení do distribučnej sústavy. Rozhodnutia súdov nižšej inštancie tak spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci, v dôsledku čoho je dovolanie aj dôvodné.

76. Dovolateľ vo svojom dovolaní ďalej dôvodí prípustnosťou dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. c/ C. s. p., podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

77. Prípustnosť dovolania podľa označeného ustanovenia dovolateľ vyvodzoval vo vzťahu k štvrtej právnej otázke, týkajúcej sa posúdenia hmotnoprávnych účinkov derogačného nálezu ústavného súdu. Ústavný súd SR v náleze sp. zn. PL. ÚS 17/2014 zo dňa 22. 06. 2016 uviedol, že „ustanovenie § 26 ods. 23 v časti „a to aj v prípade, ak takýto výrobca elektriny nemá s prevádzkovateľom regionálnej distribučnej sústavy uzatvorenú zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny“ vyhlášky ÚRSO č. 221/2013 Z. z., ktorou sa ustanovuje cenová regulácia v elektroenergetike v znení neskorších predpisov, nie je v súlade s čl. 13 ods. 1 písm. a/ v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 20 ods. 1 a čl. 123 ústavy a v spojení s čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.“ Ústavný súd SR v ďalšom náleze č. k. III. ÚS 257/2020-256 zo dňa 14. 12. 2021 v bode 49. odôvodnenia skonštatoval, že „Nález ústavného súdu PL. ÚS 17/2014 dopadá len na situácie, kde zmluvný základ pre účtovanie platby za prístup do distribučnej sústavy absentuje.“ Zhodne aj v uznesení č. k. III. ÚS 167/2022-250 z 24. 03. 2022, v bode 21. ústavný súd konštatoval, že právne závery nálezu sp. zn. PL. ÚS 17/2014 sa na právny vzťah medzi sťažovateľmi a žalovaným nevzťahujú, nakoľko bola uzavretá zmluva o prístupe do distribučnej sústavy. Uviedol, že nález PL. ÚS 17/2014 dopadá len na právnu úpravu, no nie na vzťah strán založený zmluvou.

78. Vyššie označený nález preto na rozhodovaný spor nedopadá, keďže pri správnej aplikácii ustanovení § 21 ods. 2 písm. a/ v spojení s § 24 ods. 2 písm. h/ zákona č. 656/2004 Z. z., nemožno dospieť k záveru, že by medzi žalobcom a žalovaným nebola uzatvorená zmluva o prístupe do distribučnej sústavy. Žalovaný teda v dovolaní v tejto časti nepreukázal (a odkazom na vzájomne si protirečiacie rozhodnutia najvyššieho súdu nedoložil) svoj názor o nesprávnom právnom posúdení prejednávanej veci konajúcimi súdmi. Dovolateľ neoznačil rozhodnutia dovolacieho súdu, v ktorých dovolací súd o právnej otázke, od vyriešenia ktorej závisel rozsudok odvolacieho súdu, rozhodoval rozdielne; poukázal len na jedno rozhodnutie dovolacieho súdu (6Obdo/11/2009) a vo zvyšku na rozhodnutia Ústavného súdu SR. Rovnako táto otázka je s ohľadom na vyslovené závery dovolacieho súdu pre rozhodnutie o dovolaní žalovaného irelevantná.

79. Sumarizujúc všetky vyššie uvedené skutočnosti, dovolateľ dôvodne namietal nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom vo vyriešení právnej otázky dovolacím súdom doposiaľ nevyriešenej (§ 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.), preto dovolací súd dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 C. s. p.). Keďže dôvody, pre ktoré bol zrušený rozsudok odvolacieho súdu (nesprávne právne posúdenie veci), sa vzťahujú aj na rozsudok súdu prvej inštancie a v prípade zrušenia rozsudku len odvolacieho súdu, by tento bol povinný zrušiť aj prvoinštančný rozsudok, dovolací súd aj s prihliadnutím na zásadu hospodárnosti a rýchlosti konania (čl. 17 Základných princípov C. s. p.), postupom podľa § 449 ods. 2 C. s. p., zrušil aj rozsudok súdu prvej inštancie (v jeho vyhovujúcom výroku a vo výroku o nároku žalobcu na náhradu trov konania) a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie (§ 450 C. s. p.).

80. Keďže najvyšší súd dospel k záveru, že konajúce súdy, tak prvoinštančný, ako aj odvolací súd, vec nesprávne právne posúdili a v súlade s týmto neprávny právny posúdením svoje rozhodnutia aj odôvodnili, v dôsledku ktorej skutočnosti boli zrušené, nepovažoval dovolací súd za nevyhnutné zaujať meritórny postoj aj k namietanému porušeniu práva dovolateľa na spravodlivý proces v dôsledku nedostatočného odôvodnenia rozhodnutí konajúcich súdov. Zrušením rozsudku prvoinštančného súdu a

naň nadväzujúceho potvrdzujúceho rozsudku odvolacieho súdu, sa totiž konanie dostáva do štádia, kedy súd prvej inštancie bude o predmete žaloby opakovane konať a rozhodovať v celom rozsahu (teda okrem I. výroku prvoinštančného rozsudku, ktorým bolo konanie na základe čiastočného späťvzatia žaloby zastavené a ktorý nebol napadnutý odvolaním). Vytvára sa tak procesný priestor na ochranu namietaného práva dovolateľa v rámci ďalšieho konania pred súdom prvej inštancie a v prípade podania odvolania, aj pred odvolacím súdom, kedy bude povinnosťou súdov dôsledne sa vysporiadať so všetkými námietkami žalobcu i žalovaného, znova o predmete žaloby rozhodnúť a svoje rozhodnutie aj riadne a presvedčivo odôvodniť.

81. Podľa § 455 C. s. p., v ďalšom konaní sú súd prvej inštancie a odvolací súd viazaní právnym názorom dovolacieho súdu vysloveným v tomto uznesení.

82. V novom rozhodnutí rozhodne súd prvej inštancie aj o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C. s. p.).

83. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0 (§ 393 ods. 2 veta druhá C. s. p., a § 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z., o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01. 05. 2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.